

Zápis

zo spoločného stretnutia Sekcie SLASPO pre životné poistenie a Sekcie SLASPO pre legislatívu,

ktoré sa uskutočnilo dňa **12. 4. 2012** o 13:00 hod. v priestoroch Apores, ul. V. Clementisa 10, Bratislava

Prítomní:

Zástupcovia SLASPO: Miroslav Čamek, Jozefína Žáková, Mária Lehotská

Zástupcovia poisťovní: podľa priloženej prezenčnej listiny

Program stretnutia:

1) Otvorenie - úvod

2) Diskusia k materiálu na spoločné stretnutie, týkajúceho sa aplikácie Gender smernice po rozhodnutí ECJ vo veci Test-Achats

3) Záver

K jednotlivým bodom:

Bod 1: Na úvod stretnutia informovala GR SLASPO prítomných o politických aspektoch témy implementovania Gender smernice po rozhodnutí ECJ. SLASPO je v kontakte s NBS, MF SR, MPSVaR a Úradom vlády SR, avšak v súčasnosti nie je možné jednoznačne určiť inštitúciu, ktorá je kompetentná spolupracovať s poisťovňami pri aplikácii Gender smernice do praxe. Bola poskytnutá aj informácia o pripravovanej zmene antidiskriminačného zákona. Situácia má vplyv aj na zmeny v zákone o poisťovníctve.

Súčasne GR ocenila, že členské poisťovne dali k dispozícii svoje odborné kapacity za účelom hľadania jednotného výkladu a aplikácie Gender smernice a rozhodnutia ECJ vo všetkých členských poisťovniach SLASPO tak, aby sa čo najviac eliminovali možné právne a reputačné problémy súvisiace s aplikáciou citovaných právnych aktov na poistné zmluvy existujúce v slovenskom právnom prostredí. Zdôraznila, že závery z tohto stretnutia budú poskytnuté všetkým dotknutým inštitúciám, aby mohli včas zareagovať a eliminovať tak akékoľvek pochybnosti o správnom postupe voči slovenským klientom. Prítomní zástupcovia poisťovní si uvedomujú, že akékoľvek závery zo spoločného stretnutia nemusia byť automaticky ochranou voči prípadným súdnym sporom v budúcnosti.

Tajomník Sekcie pre životné poistenie následne informoval prítomných zástupcov poisťovní o cieľi a účele spoločného stretnutia, a o technických detailoch súvisiacich s nadchádzajúcou diskusiou.

Bod 2: Predmetom diskusie bol materiál, zaslaný členom oboch sekcií pod názvom „Okruhy tém pre stretnutie s Legislatívnou sekciou k výkladu smernice Gender (2004/113/EU)“ dňa 30.3.2012. V rámci jednotlivých bodov vyzval tajomník Sekcie pre životné poistenie na diskusiu, ktorá bola moderovaná spoločne s p. Máriou Maryniakovou (predsedníčkou Sekcie pre životné poistenie) a p. Martinom Petruľákom (predseda Sekcie pre legislatívu). Výsledky a závery tejto diskusie sú zaznamenané v materiáloch „Spoločné zásady aplikovania jednotných a rozličných sadzieb podľa pohlavia“ a „Okruhy tém pre stretnutie s Legislatívnou sekciou k výkladu smernice Gender (2004/113/EU)“, ktoré tvoria prílohu a neoddeliteľnú súčasť tohto zápisu.

Bod 3: Na záver stretnutia tajomník Sekcie pre životné poistenie informoval prítomných o ďalšom postupe, ktorý by mal zahŕňať najmä vyhodnotenie výsledkov stretnutia na pôde Sekcie pre životné poistenie (stretnutie by sa malo uskutočniť cca. v druhej polovici mája), ako aj ďalšiu spoluprácu s Legislatívnou sekciou v tých oblastiach, ktoré ostali po spoločnom stretnutí otvorené. Tajomník sekcie pre ŽP vyzval prítomných, aby mu zasielali aj v budúcnosti pripomienky a námety na diskusiu v súvislosti s aplikovaním jednotných sadzieb pre obe pohlavia.

Zapísal: Miroslav Čamek, SLASPO, dňa 13. 4. 2012

Príloha: vid' nižšie

Hlavné zásady aplikovania jednotných a rozličných sadziieb podľa pohlavia

Úvod

Smernica by sa mala vzťahovať len na zmeny na základe dvojstrannej dohody, teda nie na zmeny, ktoré sa dejú automaticky alebo inak na základe rozhodnutia jednej zo strán v zmysle vopred dohodnutých podmienok. Článok 5(1) smernice by sa mal teda uplatniť len pri dvojstranných zmenách urobených po 21.12.2012.

Ustanovenie článku 5(1) smernice by sa malo uplatňovať len v prípade zmien poistení (rizík), pri ktorých je v súčasnosti poistné závislé od pohlavia. Vychádzame zo znenia uvedeného čl. 5(1) smernice (zakazuje používanie pohlavia ako aktuárskeho faktoru pri výpočte poistného) - ak sa poistné na niektoré riziká neprepočítava, lebo sa nemení, nemala by sa uplatňovať smernica. Mohlo by to viesť k tomu, že napr. ženám by sa neoplatilo robiť žiadne technické zmeny na starých PZ a naopak muži by mohli žiadať malé zmeny, len aby sa poistné prepočítalo. Takáto hrozba antiselekcie by pravdepodobne viedla k odmietaniu technických zmien zo strany poisťovne.

Povinnosť použitia jednotných sadziieb

Povinnosť použiť jednotné sadzby pre mužov a ženy sa vzťahuje na tie zmeny, ktoré nevyplývajú automaticky z poistných podmienok alebo zmluvných dojednaní, a majú za následok zmenu výšky poistného alebo zmenu výšky poistnej sumy na riziku, ktorého poistné je od pohlavia závislé, ako napríklad žiadosť o zvýšenie poistného alebo o zvýšenie poistnej sumy, žiadosť o pridanie rizika, ktorého poistné je od pohlavia závislé, a pod.

Povinnosť použiť jednotné sadzby pre mužov a ženy sa vzťahuje iba na tie riziká, ktorých poistné je závislé od pohlavia, t. j. ak je v rámci jedného poistenia dojednaných viacero navzájom nezávislých a oddeliteľných rizík, tak zmena vykonaná na jednom z nich nevedie k automatickej zmene ostatných, napríklad:

- poistenie s tromi rizikami, kde A je závislé od pohlavia a B a C nie; žiadosť o zmenu B nevedie automaticky k zmene A
- poistenie s tromi rizikami, kde A a B sú závislé od pohlavia a C nie; žiadosť o zmenu B nevedie automaticky k zmene A

Aplikovanie rozličných (pôvodných) sadziieb pre mužov a ženy

Povinnosť použiť jednotné sadzby pre mužov a ženy sa nevzťahuje na:

- a) zmeny na starých poisteniach, ktoré nevedú k zmene výšky záväzku (výšky poistného alebo výšky poistnej sumy) – netechnické zmeny : zmena mena, adresy, a pod.,
- b) zmeny na starých poisteniach, kde poistné podmienky alebo zmluvné dojednania ukladajú poisťovní právo alebo povinnosť ich vykonať : napríklad pripísanie podielu na prebytku (zisku), indexácia zvolená klientom pri uzatvorení poistenia, pravidelný automatický prepočet poistného za riziko smrti v závislosti od aktuálneho veku,

- c) zmeny výšky poistného, pri ktorých sa nepoužíva pohlavie ako parameter : zmena frekvencie platenia poistného alebo zmena spôsobu platenia poistného (ak výška prirážok alebo zliav nie je závislá od pohlavia),
- d) úpravy poistného v závislosti od vykonávaného povolania, záľub alebo športu, pokiaľ výška tejto úpravy nie je od pohlavia závislá,
- e) redukciu poistenia v dôsledku neplatenia, pokiaľ je táto forma uvedená v poistných podmienkach alebo zmluvných dojednaniach,
- f) pridanie alebo odobranie pripoistení, u ktorých výška poistného nie je závislá od pohlavia,
- g) automatický výpočet rizikového poistného pre prípad smrti na základe aktuálneho veku poisteného,
- h) mimoriadne poistné pre poistenie unit-linked,
- i) zmenu investičnej stratégie v poisteniach unit-linked.

Záver

Povinnosť použiť jednotné sadzby pre mužov a ženy sa vzťahuje na všetky poistenia uzatvorené po rozhodnom dni. Rozhodný deň je dátum uzatvorenia poistnej zmluvy a je to deň, ktorý bude stanovený slovenskou legislatívou. Gender smernica, ako aj rozhodnutie ECJ vo veci Test-Achats síce stanovujú dátum 21.12.2012 ako deň, po ktorom je uplatňovanie výnimky neplatné, avšak pre poisťovne pôsobiace na slovenskom trhu bude rozhodným dňom ten, ktorý bude zakotvený v slovenskej legislatívnej úprave. Odporúčame však pre potreby poisťovní považovať 21.12.2012 za najneskorší dátum pre stanovenie rozhodného dňa. Za staré poistenie (zmluvu, kontrakt) je považované poistenie uzatvorené pred rozhodným dňom.

Pri riešení otázok či nejasných okruhov sa vychádza z vyššie uvedených zásad. Tento základný pohľad na uplatňovanie smernice pri technických zmenách je označovaný ďalej ako „hlavné zásady“.

Okruhy tém pre stretnutie s Legislatívnou sekciov k výkladu smernice Gender (2004/113/EU)

Všeobecné témy:

1) Má sa smernica dotýkať iba tých zmien, kde je potrebný súhlas oboch zmluvných strán? *Áno*

- Považuje sa každá zmena v existujúcej poistnej zmluve za „nový kontrakt“ a z tohto dôvodu sa pri jej realizácii musí poistné počítať podľa rovnakých sadziieb pre mužov a ženy? ***Nie každá.***
- Považuje sa za „nový kontrakt“ s dopadom na nevyhnutnosť použitia rovnakých sadziieb iba zmena, ktorá má vplyv na výšku poistného resp. výšku alebo rozsah poistného plnenia? ***Áno, avšak v súlade s hlavnými zásadami len tie zmeny, ktoré majú za následok zmenu výšky poistného alebo poistnej sumy na riziku, ktoré je závislé od pohlavia.***

2) Má odkup charakter poistného plnenia?

Teda je potrebné použiť tabuľky s jednotnými sadzbami, pokiaľ sa na odkup uplatňuje rovnaký princíp ako na poistné plnenie?

Áno, pokiaľ sa to týka už nových zmlúv; nie, pokiaľ sa to týka zmlúv starých.

3) Ak má poisťovňa podľa poistných podmienok právo odmietnuť žiadosť klienta o zmenu, musí sa aplikovať na novú zmluvu smernica?

Nie, pokiaľ poisťovňa odmietne žiadosť o zmenu, nie je čo prepočítavať, a teda ani čo aplikovať. Ak poisťovňa súhlasí so žiadosťou o zmenu, uplatní sa postup uvedený pri odpovedi na otázku č. 1.

Jasné definície:

4) Smernica sa týka poistení, ktoré budú uzatvorené po 21.12.2012. *Áno platí, resp. podľa hlavných zásad je to rozhodný deň (t.j. pokiaľ by slovenská legislatíva stanovovala napríklad skorší dátum, než 21.12.2012).*

5) Smernica sa netýka tých existujúcich poistení, na ktorých sa vykonávajú automatické zmeny *Áno*

- napríklad ***indexácia***, ak sa nevyžaduje súhlas klienta a ak ju klient vie len odmietnuť, ***Áno (netýka sa), vid' hlavné zásady. Ak sa však na každú jednotlivú indexáciu vyžaduje súhlas klienta, nejde už o automatickú zmenu.***

- v prípade **prípisovania podielov na prebytku**: podiely sa počítajú z rezerv, ktoré sú vyčíslené o. i. aj na základe pohlavia ako jedného z parametrov pre ich výpočet; podľa nášho názoru je to jednostranný úkon, nemení výšku poistného, ale mení výšku nároku pri PU – a teda sa na výpočet podielov na prebytku Gender smernica nemala vzťahovať, **Dtto ako predchádzajúci bod.**
- **úverové životné poistenie**, kde na základe zmluvných dojednaní každý rok prepočítavame výšku poistného; ide tiež o jednostranný úkon, mení výšku poistného aj výšku nároku pri PU – podľa nášho názoru by sa na túto zmenu tiež nemala Gender smernica vzťahovať, **Nevzťahuje sa.**
- všeobecne sme toho názoru, že pokiaľ poisťovňa vykonáva technické zmeny tak, že neruší staré poistenia a nenahrádza ho novým s novými parametrami, tak by sa pri realizácii technickej zmeny (napr. zvýšenie poistného) mali použiť úmrtnostné tabuľky rovnaké ako pri pôvodnej zmluve, **Neplatí, toto tvrdenie bude vyčiarknuté.**
- ak sa na niečo nemá smernica vzťahovať, tak to automaticky znamená, že pre výpočty by sa mali použiť úmrtnostné tabuľky pôvodné. **Áno, platí.**

6) Smernica sa netýka mimoriadneho poistného pre poistenia unit-linked. Áno, vid' hlavné zásady.

Nejasné (ako posudzovať):

7) zmluvy medzi dvomi firmami

Smernica sa uplatňuje v rovnakom rozsahu bez ohľadu na to, kto je zmluvnou stranou. Pre poistenia, kde je poisťníkom právnická osoba sa vzťahujú rovnaké pravidlá ako na tie, kde je poisťníkom fyzická osoba.

8) skupinové poistenie

Platí uvedené v bode č. 7, t.j. že pre poistenia, kde je poisťníkom právnická osoba sa vzťahujú rovnaké pravidlá ako na tie, kde je poisťníkom fyzická osoba.

V prípade skupinových poistení, kde je poisťníkom spravidla právnická osoba a poistený pristupuje k poisteniu napr. tým, že si v banke vezme úver alebo ho „dostane“ spolu s kartou, ... je potrebné individuálne posúdenie každej poistnej zmluvy tak, aby nebola v rozpore so Smernicou.

Problematické je najmä posúdenie zmien v jednotlivých poisteniach a vstup do poistenia po rozhodnom dni (dátume), v tomto ohľade je vhodné zvážiť preventívne opatrenia (napr. ukončenie pôvodnej zmluvy a jej nahradenie novou skupinovú zmluvou s jednotnými sadzbami).

9) dôchodky, ktoré poisťovňa preberá z DDS

V prípade dôchodkov z transformovaných DDP, kde má poistený zmluvne zaručenú výšku dôchodku a aj poisťovňa, ktorá mu ho bude vyplácať, sa Smernica nepoužije (t. j. dôchodok sa pri začiatku výplaty – aj keď bude po rozhodnom dni – neprepočíta cez jednotné sadzby pre mužov a ženy).

10) dátum návrhu na poistenie – dátum uzatvorenia poistnej zmluvy – dátum účinnosti poistnej zmluvy : ktorý z týchto dátumov je rozhodujúci pre uplatnenie smernice?

Pre uplatnenie smernice je rozhodujúci dátum uzatvorenia PZ.

11) technické zmeny súvisiace s výškou poistného, resp. poistného plnenia (zvýšenie / zníženie poistného, zvýšenie / zníženie poistnej sumy, predĺženie / skrátenie doby poistenia, resp. doby platenia poistného)

- Ak klient oznámi zmenu rizikovej skupiny (vo VPP máme uvedené, že výšku poistného určuje poisťovateľ v závislosti od zaradenia do príslušnej rizikovej skupiny), zmení sa mu poistné. Máme toto tiež považovať za „nový kontrakt“ a prepočítať mu poistné za všetky riziká resp. prepočítať iba poistné za úrazové poistenia ? Musíme použiť nové jednotné sadzby? **Vysvetlenie je obsiahnuté v hlavných zásadách.**
- V prípade, že má klient dojednaný poistný produkt (pred 21.12.2012) v rámci ktorého má dojednaných viacero poistení (rizík) a požiada o zmenu niektorého z nich (akúkoľvek) chápe sa to ako celý nový kontrakt s povinnosťou prerátať poistné za všetky poistenia (riziká) s novými sadzbami ? **Nie, iba zmenená časť (viď hlavné zásady).**
- Musíme prepočítať poistné za všetky riziká, pokiaľ klient požiada o zmenu (zvýšenie/zníženie) poistného v poistnej zmluve na sporiacej zložke? **Nie.**
- Ako postupovať pri žiadosti klienta o ukončenie niektorého rizika (poistenia) ? Prepočítať poistné za všetky riziká (poistenia)? **Nie, nie je čo prepočítavať, keďže poistenie je ukončené, a na nedotknuté riziká (bez zmien) sa podľa hlavných zásad rovnaké sadzby nevzťahujú.**
- Ak si klient požiada o zníženie poistnej sumy na určitom riziku (poistení) máme mu poistné prepočítať novými sadzbami poistného. Môže však dôjsť k situácii, že pri takejto zmene sa síce zníži poistná suma ale navýši sa klientovi poistné. Čo s tým? **Nič sa nemení, ostávajú v platnosti staré sadzby.**
- Klient má PS za poistenie vážnej choroby 10 000 EUR, požaduje zmeniť na 15 000 EUR. Máme prepočítať novou sadzbou celých 15 000 EUR alebo iba navýšenie 5 000 EUR? Odpoveď na túto otázku môže byť závislá od metodiky výpočtu nového poistného v konkrétnej poisťovni. Ako by sa potom tu riešilo zníženie? Vieme si predstaviť aj takéto riešenie (aj pre zníženie), ale určite to nie je žiadúce určovať pre trh. **Novou sadzbou sa prepočíta iba navýšenie, teda 5 000 EUR.**

V súlade s hlavnými zásadami platí, že smernica (t.j. nové tabuľky) sa uplatňujú len pri poisteniach a pripoisteniach, ktoré sa majú zmeniť. Ak sa napr. mení poistná suma na úrazovom pripoistení, poistné na poisteniach smrti a dožitia sa nemení.

12) technické zmeny súvisiace s pridaním alebo odobraním pripoistení

Je dôvodom na prepočítanie poistného s novými sadzbami za všetky riziká dojednanie nového rizika v zmluve, ktoré klient nemal vôbec dojednané ?

V súlade s hlavnými zásadami by sa podľa nových tabuliek mali počítat len pridávané pripoistenia; pri odobraní pripoistení by sa poistné na zvyšné riziká nemalo prepočítat.

13) výpočet rizikového poistného pre poistenia unit-linked, ktoré sa každý rok prepočítava podľa aktuálneho veku

Myslíme si, že pre existujúci kmeň nie je nevyhnutné, ale je možné zmeniť úmrtnostné tabuľky naraz k 21.12.2012. **Neplatí. Každoročný prepočet podľa veku nezakladá právo jednostranne zaviesť používanie tabuliek s jednotnými sadzbami.**

Ak klient požiada o zmenu investičnej stratégie (nemá to dopad na poistné) musíme mu prepočítať poistné novými sadzbami za všetky poistenia dojednané v poistnej zmluve? **Nie.**

14) redukcii pre neplatenie a redukcii vyžiadajú poistníkom: sú to rovnaké zmeny, alebo je medzi nimi rozdiel?

Považujeme ich za rovnaké zmeny. **Odpoveď na túto otázku nie je v súčasnosti jednoznačná. Pri redukcii pre neplatenie sa podľa hlavných zásad neuplatňuje prepočet s novými sadzbami. V prípade redukcie vyžiadanej poistníkom ide o zatiaľ nedoriešenú situáciu. Riešenie redukcie na žiadosť poistníka môže ovplyvniť aj riešenie zníženia poistného alebo zníženia poistnej sumy. Je však potrebné aj individuálne pristupovať k jednotlivým prípadom v súlade s VPP (či sa napríklad v daných prípadoch vyžaduje súhlas klienta, a pod.).**

15) zmenu spôsobu platenia poistného

- Ak klient požiada o zmenu frekvencie platenia v produkte, kde máme 5% zľavu z celého poistného za ročnú frekvenciu platenia poistného, musíme prepočítať poistné za všetky riziká novými sadzbami? **Nie.**
- Tá istá otázka, keď klient požiada o zmenu frekvencie platenia v inom produkte, kde zľava za ročnú frekvenciu nie je a teda zmena frekvencie neznamená zmenu poistného? **Nie.**
- Ak má v produkte zmena formy platenia dopad na výšku poistného, musíme pri takejto zmene prepočítať poistné za celú zmluvu novými sadzbami? **Nie.**

V zmysle hlavných zásad – poistné sa neprepočítava, počíta sa len prirážka za področnosť a preto by sa nemala uplatňovať Smernica.

16) produkty špeciálne pre mužov a ženy

Nejasný je bod 15 usmernenia EK, konkrétne ustanovenie o tehotenstve a materstve.

Chápeme to tak, že môžeme mať rôzne produkty pre mužov a ženy (napr. kritické choroby špeciálne podľa pohlavia), ale nemôžeme mať produkt s odlišným poistným pre tehotné a „nie tehotné“ ženy.

S týmto okruhom sú spojené nasledujúce otázky:

- Je možné použitie limitov na plnenie (pripoistenie hospitalizácie) špeciálne z dôvodu tehotenstva, materstva, pôrodu? Je napríklad prípustné denné odškodné za pobyt v nemocnici osobitne pre mužov a ženy, kde pre ženy je krytý pobyt v nemocnici aj pri

pôrode a tehotenstve? Žiadny iný explicitný rozdiel v krytí tam nie je, hoci samozrejme v oboch verziách sú kryté ochorenia orgánov, ktorými druhé pohlavie netrpí. **Odpoveď na obe otázky je: nie, nie je to možné ani prípustné.**

- Pri poistení kritických chorôb: ak chceme mať osobitne poistenie pre mužov a osobitne pre ženy, musíme tam explicitne vymenovať napr. rakovinu mužských resp. ženských orgánov? **Áno, avšak nie len vymenovať, ale použiť ako primárne či exkluzívne riziká ktoré tento produkt kryje.** Ak budeme mať takéto poistenie osobitne pre mužov a ženy, musíme povoliť mužovi poistenie pre ženy? **Áno, je však potrebné zohľadniť presné zloženie produktu a vyvarovať sa uzavretiu poistenia v prípade, ak by bolo zrejmé, že poistná udalosť nemôže v danom poistení vôbec nastať.**
- Je možné používať špeciálnu čakaciu dobu (pripoistenie hospitalizácie, pracovnej neschopnosti) špeciálne na tehotenstvo a pôrod? **Nie.**
- Je možné naďalej používať výluku (pri vybraných pripoisteniach) pri umelom prerušení tehotenstva alebo sterilizácie z iného ako zdravotného dôvodu (na odporúčanie lekára)? **Možné to nie je, je však prípustné, aby boli tieto prípady posudzované v rámci iných výluk (napr. vylúčenie plánovaných hospitalizácií, na ktoré nie je zdravotný dôvod).**
- Je teda tehotenstvo a materstvo prípustné ako jediný rozlišovací faktor, alebo nie je prípustné ani ako jeden z faktorov? **Ani ako jeden.**
- Všeobecne: aké podmienky musí spĺňať poistenie, aby bolo možné ho ponúkať osobitne pre mužov a osobitne pre ženy? **Poistenie je možné ponúkať osobitne mužom alebo ženám, pokiaľ ide o takéto poistenie nielen názvom, ale aj obsahom, t.j. toto poistenie kryje riziká, ktoré sa môžu primárne alebo dokonca výlučne objaviť iba u daného pohlavia.**

17) zmenu povolania a športovej činnosti s dopadom na výšku poistného

Vzhľadom nato, že poistený je povinný tieto skutočnosti poisťovni oznámiť a táto povinnosť je dohodnutá vopred, nepovažujeme to za zmenu podliehajúcu regulácii podľa Gender smernice. **Tieto zmeny nepodliehajú povinnosti prepočítať poistné novými sadzbami, pokiaľ nie je výpočet závislý od pohlavia.**